

ERZURUM İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

YETİŞKİN

MESLEK SEÇİMİ VE KARİYER PLANLAMA

“Mesleki İlgî, Yetenek ve Değerler”

Hedeflere
adım adım...

Meslek seçimi, hayatımızda aldığımız en önemli kararlardan birisidir.

Kişinin seçtiği meslek; toplumdaki statüsünü, kişiliğini, yaşam kalitesini, iç dünyasını, sosyalleşme düzeyini, hayallerini ve mutluluğunu etkiler.

ÖNCE BİLELİM...

Meslek seçimine giden yolda çocuklar ve gençler birçok evreden geçerler.

11-12 yaşlarında, çocukların seçimlerini ilgileri belirlemeye başlar.

13-14 yaşlarında, ergenlik dönemi il birlikte çocuk becerilerinin farkına varmaya başlarlar ve eğitim hayatı ön plana çıkar. Zaman algısı gelişerek gelecekle ilgili daha gerçekçi yorumlar yapabilirler.

15-16 yaşlarında, değerler ön plana çıkmaya başlar. Para kazanmak, statü edinmek, birilerine yardım etmek gibi mesleklerin sunacağı değerleri düşünmeye başlarlar.

17-18 yaşlarında, meslek seçimi ve bu seçimin getirdiği sorumlulukları üstlenme dönemine geçilir. -Üniversiteye gidilip gidilmeyeceği, -Üniversitede hangi alana gidileceği, -Seçilen alanın koşulları (istihdam, maaş, kişinin mesleki değerleri ile örtüşme düzeyi vb.)

ÖNCE BİLELİM...

MESLEK

Kuralları toplumca belirlenmiş, belli bir eğitimle kazanılan bilgi ve becerilere dayalı etkinlikler bütünüdür.

İŞ

Belli bir meslek alanında sürdürülen benzer etkinlikler grubu ve yapılan görevlerdir.

KARİYER

Bireyin mesleki ve diğer yaşam rollerinin birbirini etkilemesiyle oluşan ve yaşam boyu devam eden ilerleme, duraklama ve gerilemeleri de içeren bir süreçtir.

Meslek, seçilir; kariyer, oluşturulur!

Meslek bizlere sunulan bir alternatiftir ve onu seçeriz;
Ancak kariyer, seçimlerimizin ötesinde bizim biçimlendirdiğimiz bir
süreçtir.

Biz onu sürdürür, sorumluluk alır ve çaba gösterirsek oluşturabiliriz.

Meslek seçimi bireyin hayatında verdiği önemli bir karardır.

Böyle önemli bir kararın bir anda verilmesi beklenmemelidir, bu belli bir süreç gerektirir.

Bu süreçte birey kararsızlık yaşayabilir, neye göre seçim yapacağını bilemeyebilir ve kaygılanabilir.

Bireyin önemli bir karar verirken bu gibi duygular yaşaması gayet doğal ve beklenen bir durumdur.

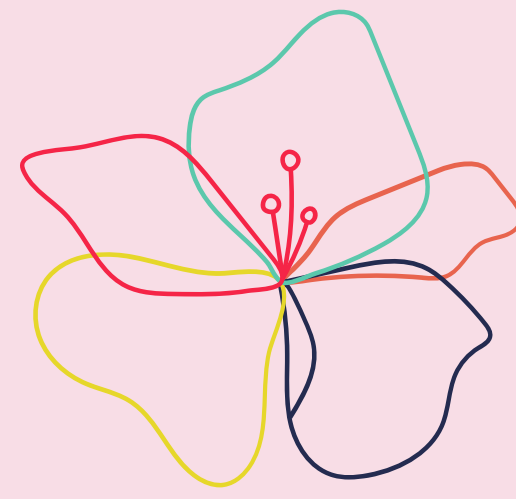

Yapılması gereken sürecin farkında olarak bilinçli bir şekilde harekete geçmektir.

Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler

- 1 Kişinin cinsiyeti, fiziksel ve psikolojik özellikleri
- 2 İlgiler, yetenekler ve zekâ
- 3 Kişinin geleceğe yönelik hayalleri, istekleri
- 4 Akademik başarı
- 5 Ailenin beklentileri ve sosyo-ekonomik düzeyi
- 6 Teknolojik, sosyal, kültürel ve endüstriyel gelişmeler
- 7 Mesleğin gelir düzeyi, eğitim ve kariyer olanakları
- 8 Ülkenin ekonomik yapısı, iş bulma olanakları vb.

MESLEKİ İLGİ, YETENEK VE DEĞERLER

**Doğru meslek seçimi
için birey öncelikle
kendini tanımalı:
‘Mesleki ilgi, yetenek
ve değerlerini’
ortaya çıkarmalıdır.**

İlgilerim neler?

Neler yapmaktan hoşlanıyorum?

Yetenekli ve başarılı olduğum alanlar ne?

Nasıl bir kişiliğe sahibim?

Dürüst, içe dönük-dışa dönük, sorumluluk sahibi,
girişken, sabırlı...

**Hayatta değer verdiğim, sahip
olduğumda beni doyuma ulaştıran şeyler
ne olabilir?**

Özgürlük, ün, statü, saygınlık, para, sağlık, yardım
etme...

YETENEK

Bireyin bir şeyi öğrenme ve yapabilme gücüne denir.

Yetenekler doğuştan getirilen özelliklerdir.

Aynı zamanda çevresel koşulların etkisiyle ve eğitimle geliştirilebilen yapıdadırlar.

Resim, müzik, kinestetik, uzlamsal, mantıksal yetenekler...

Yetenek ve Beceri

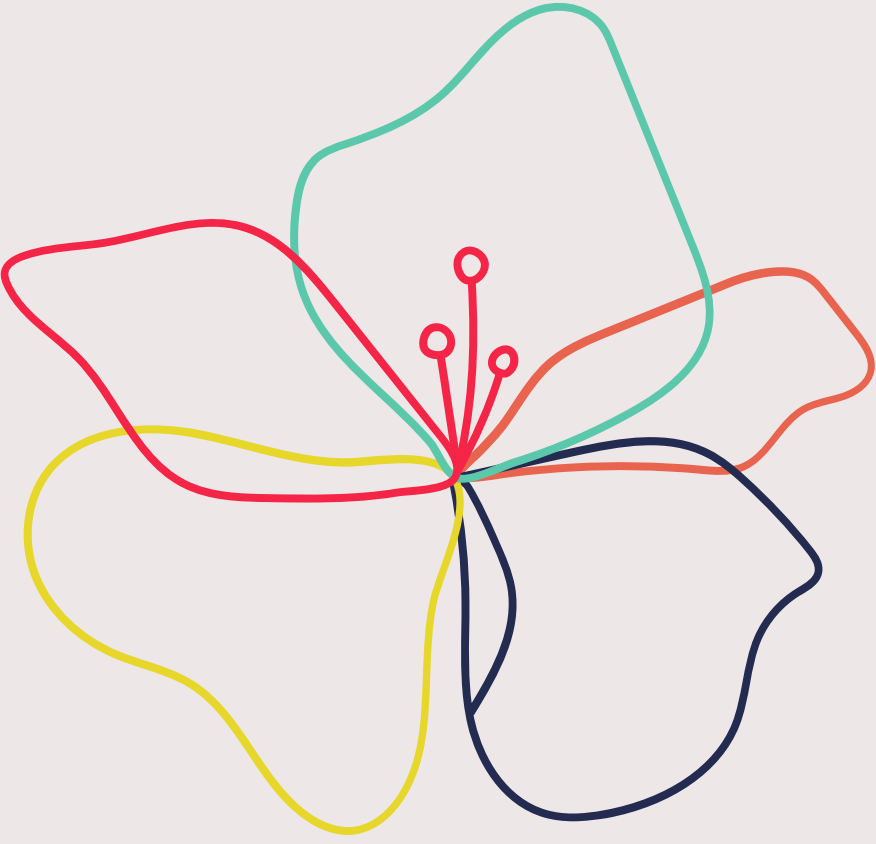
Yetenek ve beceri kavramları sıklıkla birbirini yerine kullanılan kavramlar olsa da aslında iki kavram arasında farklılıklar vardır.

Yetenek

- Herhangi bir alanda sahip olunan potansiyeldir.
- Kalıtsal özelliklerin etkisi daha fazladır.
- Doğuştan gelir.
- Herhangi bir alanda yetenekli olunabilir.

Beceri

- Herhangi bir alandaki işi yapabilecek düzeyde olmaktır.
- Çevresel koşulların etkisi daha fazladır.
- Alanında yetenekli olmayı gerektirir, süreç içerisinde kazanılır.
- Alana ilgili olmak ve zaman ayırmak gerekir.

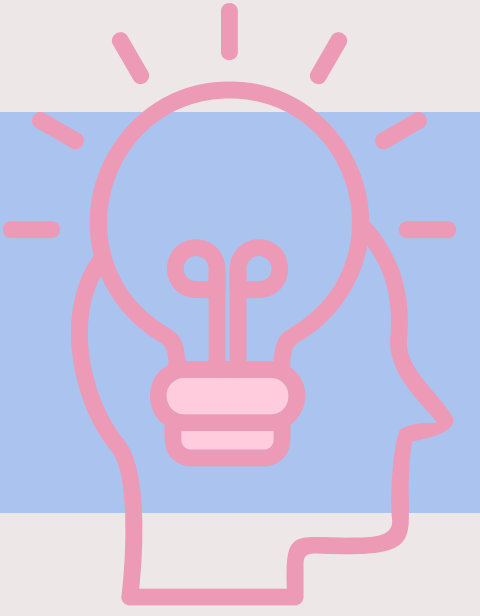

Beceri; yetenek, ilgi ve koşulların olumlu etkileşimi ile kazanılır.

Örneğin;

- Resim yeteneğine sahip olan iki kişiden biri teknik çizim becerisine sahipken diğeri sahip olmayabilir.
- İkisi de göz doktoru olan kişilerden biri milimetrik hassasiyet gerektiren ameliyatları iyi bir şekilde yapabiliyorken diğeri yapamayabilir.
- Eğitim, istek ve tecrübe ile kişi yetenekli olduğu alanda daha üst düzeyde bir beceriye sahip olabilir.

Yetenek Alanları

Sözel-dilsel zeka

Okuma, yazma, dinleme, konuşmada kelimeleri etkili kullanma

Şair, gazeteci, öğretmen, psikolog,...

Mantıksal-Matematiksel Zeka

Hesaplama becerisi, mantıksal nedensellik ilişkisi kurma, karmaşık problemleri çözme

Mühendis, matematikçi, felsefeci, mantık bilimci, doktor...

Kinestetik-Görsel-Bedensel Zeka

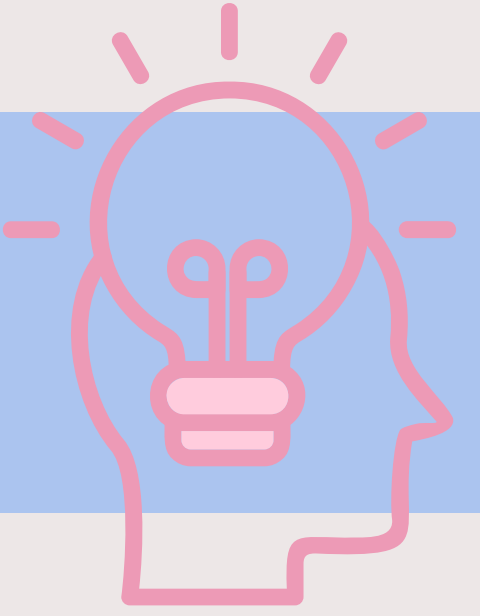
Görsel, bedensel, sportif becerileri ve dikkat, kontrol, çeviklik

Sporcu, cerrah, oyuncu, dansçı...

Uzamsal Zeka

Cisimlerin uzaydaki biçimlerini algılama, iki veya üç boyutlu olarak görebilme

Mimar, grafik-harita tasarımcısı, uzay mühendisi...

Yetenek Alanları

Müziksel Zeka

Sesin ritim ve tınısına ayrıca sesin duygusal boyutuna duyarlı olmayı gerektirir.

Müzik öğretmeni, piyanist, bestekar

Doğa Zekası

Bitkiler, hayvanlar ve jeolojik doğal varlıklara duyarlı davranmak ve onları anlamak

Veteriner, doğa bilimci, ziraat mühendisi, arkeolog...

İçsel Zeka

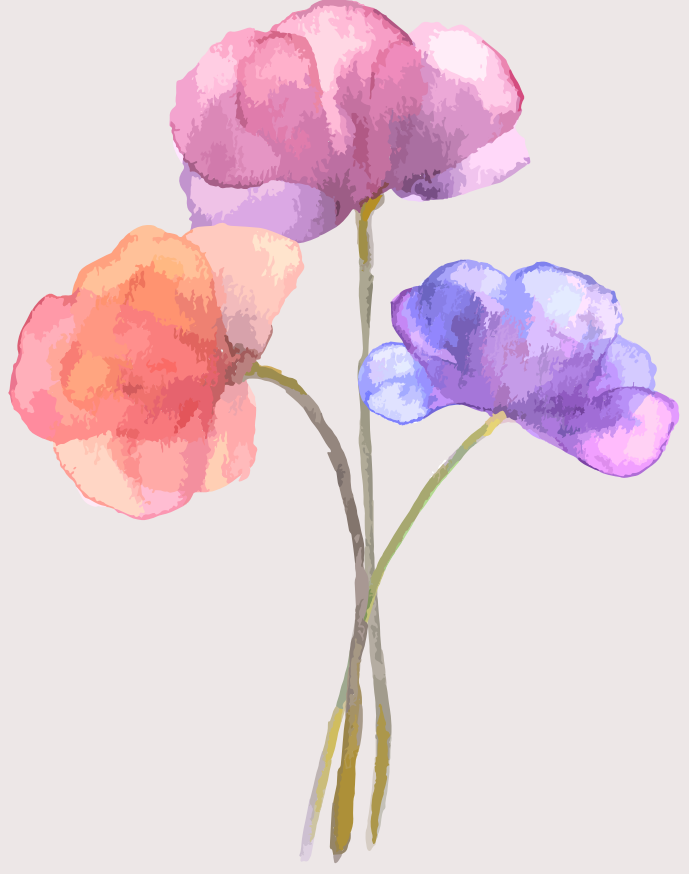
İnsanın kendisini takdir etmesi, amaç belirlemesi, kendini ayarlaması, duygusal ve bireysel öz yönetimi sağlaması

Yazar, polis, öğretmeni pilot, danışman...

Kişilerarası Zeka

Bireyin diğer insanları anlaması, onlarla başarılı ilişkiler kurabilmesi

Öğretmen, doktor, yönetici, pazarlamacı, psikolog,...

Çocuğun yeteneđi olduğu alana ilgisi varsa
ve çevresel koşulları bu ilgisini destekliyorsa,
becerisi gelişecektir.

Desteklenmeyen yetenek alanları
zamanla körelirler.

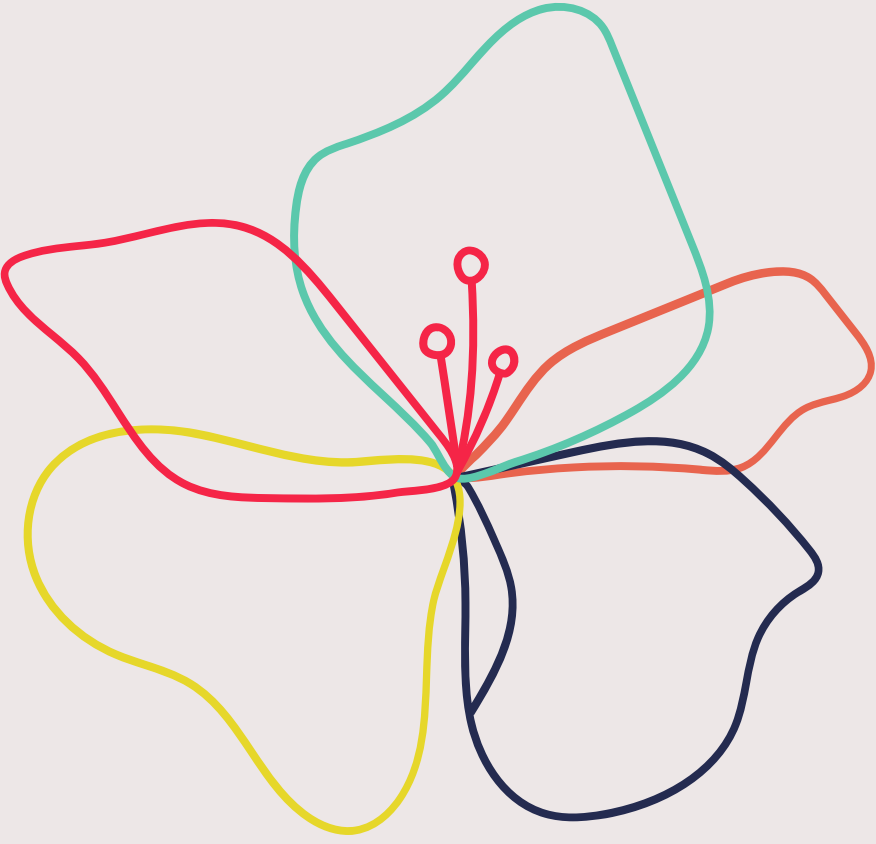

İLGİ

Herhangi bir faaliyeti severek, isteyerek yapma durumudur.

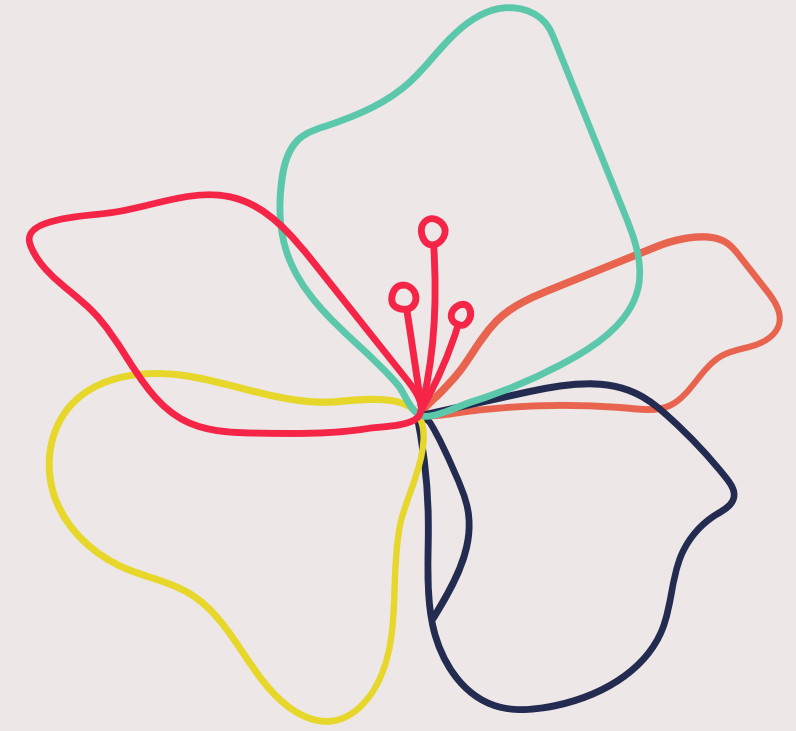
Kişi bir zorlama olmadan, kendiliğinden bazı faaliyetlere giriyor ve bundan doyum sağlıyorsa o faaliyete karşı ilgisinin olduğu söylenebilir.

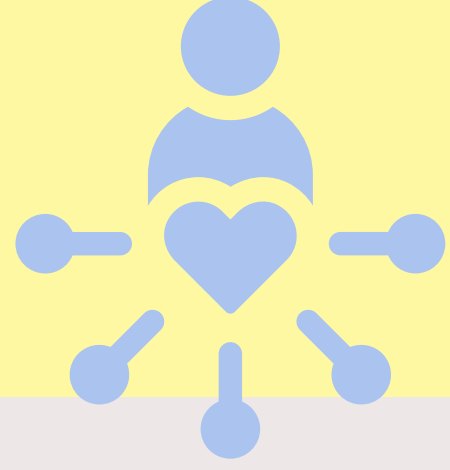
Neleri yapmaktan hoşlanırsın? Sıklıkla isteyerek yaptığın neler var? Neleri yaparken raharlarsın? gibi sorular bireyin ilgilerinin farkına varmasına yardımcı olabilir.

Kişinin ilgi duyduğu bir faaliyet alanı genellikle onun yetenekli de olduğu bir alandır.

İlgi bir bakıma da yetenekleri kullanmaktan ve gelişmekten duyulan zevktir.

Temel İlgil Alanları

Temel Bilim

Doğal olayları incelemek, Matematik konuları ile uğraşmak

Tıp, Veterinerlik, Mühendislik, Fizik, Biyoloji...

Sosyal Bilim

Sosyal olayları incelemek ve nedenlerini araştırmak

Hukuk, Siyaset Bilimi, Sosyoloji, Tarih, Psikoloji, İlahiyat

Canlı Varlık

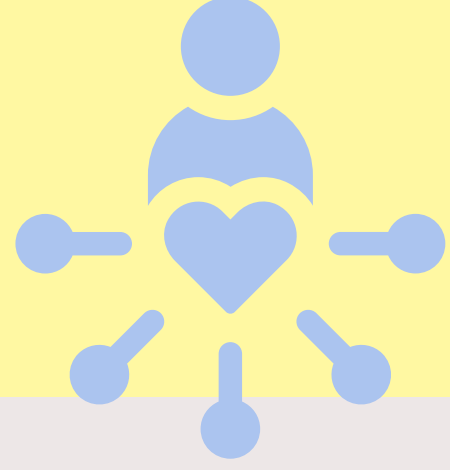
Hayvan ve bitkileri incelemekten, onları yetiştirip üretmekten, açık havada çalışmaktan hoşlanma

Veterinerlik, Ziraat, Su Ürünleri, Bahçe ve Tarla Bitkileri, Balıkçılık, Hayvancılık

Mekanik ilgi

Çeşitli alet ve makineler yapmak, işletmek ve onarmak.

Makine, Elektrik-Elektronik, Bilgisayar, Gemi İnşaatı, Uçak, Tekstil Mühendisliği...

Temel İlgil Alanları

İkna İlgisi

Duygu ve düşünceleri başkalarına iletme, insanları etkileme isteği

Yazarlık, gazetecilik, diplomatlık, din görevliliği, pazarlamacı

Ticaret İlgisi

Bir malın alım-satımı, tanıtımı gibi konulara ilgi duyma, kar elde etme isteği

Esnaflık, işletmeci, pazarlamacı...

İş Ayrıntıları İlgisi

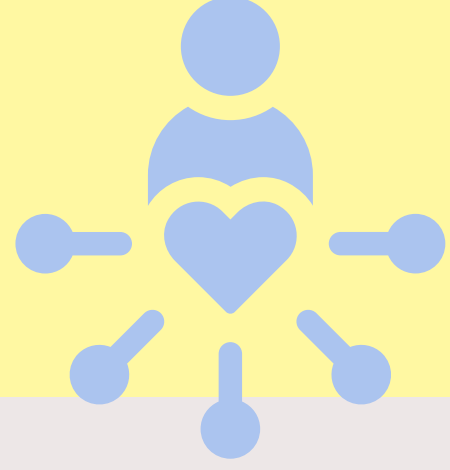
Küçük ayrıntılara dikkat edebilme ve bu ayrıntılar üzerinde çalışmaktan hoşlanma

Muhasebe, sekreterlik, cerrahlık...

Edebiyat İlgisi

Akıcı konuşma ve yazma, şiir okuma, kitap okumaktan zevk alma, edebi eser üretmeye ilgi duyma

Türkçe, Edebiyat, basım-yayın...

Temel İlgil Alanları

Güzel Sanatlar İlgisi

Resim, heykel, halıcılık gibi plastik ve el sanatlarına ilgi duyma

Müzik İlgisi

Müzik dinleme, enstrüman çalma, beste yapma gibi alanlara ilgi duyma

Sosyal Yardım İlgisi

İnsanlara yardım etme veya insanların sıkıntılarını azaltmayı sağlamaya, problemlerini çözmeye çalışmaya ilgi duyma
Sosyal hizmetler, psikolojik danışmanlık, tıp, yaşlı bakımı, öğretmenlik...

DEĞERLER

Değerler, ulaşmak istenilen hedeflere atfedilen önem olarak ifade edilir.

Meslek değerleri; yapılan mesleğin getirilerinden elde edilen doyumdur.

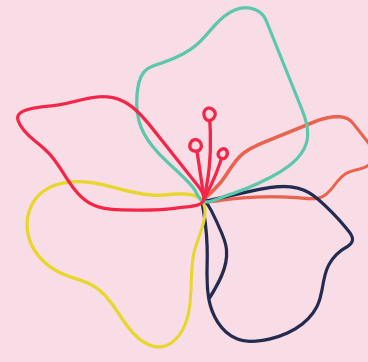
Bu meslekten neler bekliyorsun? Mesleğin sana getirileri ne olacak? gibi sorular meslek değerlerinin anlaşılabilmesi için sorulabilir.

Mesleki Değerler

Mesleki Değerler

EBEVEYNLER/ÖĞRETMENLER OLARAK NELER YAPABİLİRSİNİZ?

Çocuğun farklı meslekleri araştırmasını teşvik edin ve öğrendiklerini sizinle paylaşmasını sağlayın.

Çocuğun meslekleri erbabından öğrenmesi ve yerinde gözlemlemesi için imkan sağlayın.

Çocuğun kendisini tanıması için uygun şartları oluşturun.

Örneğin; seni tanımlayan 3 özelliği sırala veya en çok zorlandığın 3 şey nedir? gibi sorularla çocuğunuzun kendi özelliklerini düşünmesini sağlayın.

Çocukta gözlemlediğiniz güçlü ve başarılı yönleri kendisiyle paylaşın.

Çocukla ileride nasıl bir yaşam tarzına sahip olmak istediği ve bunun için neler yapabileceği üzerine sohbet edin.

Çocuğun araştırma yaparken doğru bilgi kaynaklarını kullanmasını teşvik edin.

Çocuğun geleceğe dair hedeflerine ve fikirlerine saygı duyun, değer verin.

Kariyer belirleme bir süreçtir; bu süreçte çocuğun en doğru kararları verebilmesi için sabırlı olun ve destekleyici bir tutum sergileyin.

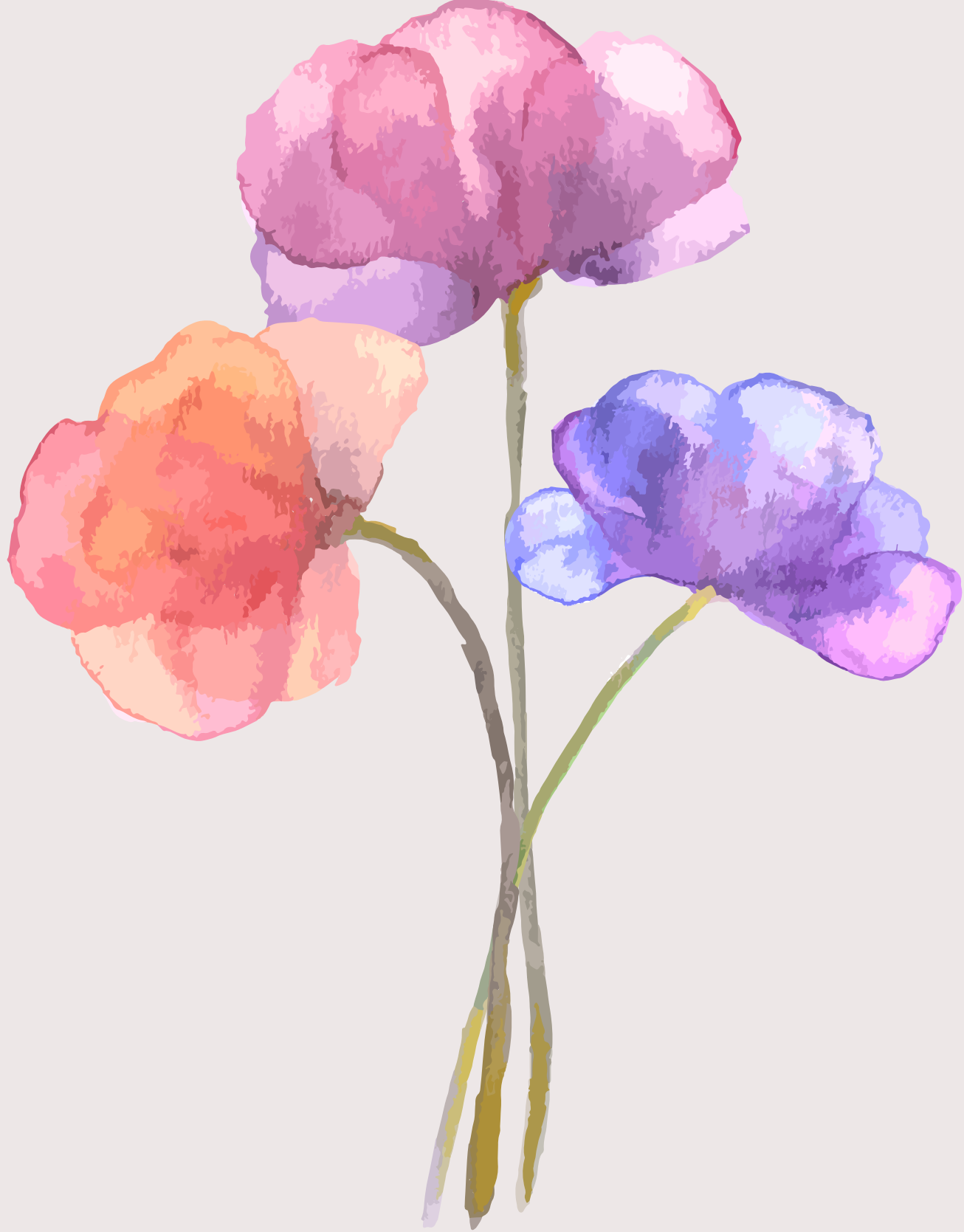

ERZURUM İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

*Çocuklarımızın doğru rotayı
bulabilmesi umuduyla...*

HAZIRLAYANLAR

Psikolojik Danışman
Nur Hilal KESKİN

Psikolojik Danışman
Ömer Karakuş

KAYNAKÇA

Pişkin, M. (2012). Kariyer gelişim sürecini etkileyen faktörler. İçinde: Yeşilyaprak, B. (Ed.). Mesleki rehberlik ve kariyer danışmanlığı. (s.43-73). Ankara: Pegem Yayınları

Kuzgun, Y. (2003). Meslek rehberliği ve danışmanlığına giriş (4. Baskı). Ankara: Nobel Yayınevi.

https://tekirdagram.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/59/01/348119/dosyalar/2023_09/14111307_Meslekte-Ilgi-Deger-Yetenek-ve-Kisisel-Ozellik-Iliskisi